

KORXONALARDA INQIROZGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMINI TASHKIL ETISH MUAMMOLARI

Bahodirov Zokirjon Olimjon o'g'li

Toshkent moliya instituti talabasi

Annotatsiya: *Har bir korxonada, qanday faoliyat turidan va qaysi sohada bo'lishidan qat'iy nazar, muammoli vaziyatlar va inqirozlarga avvaldan tayyor turishi kerak. Inqirozli vaziyatlar rivojlanish jarayonining tabiiy, organik qismidir va biznes muvaffaqiyatining kaliti ularni samarali bartaraf qila olishidir. Ushbu tezisda ham shular haqida fikr bildiramiz.*

Kalit So'zlar: *Korxonada, inqiroz, moliyaviy sharoit, moslashuv, norasmiy boshqaruv, texnologiya.*

Ma'lumki, "inqirozni boshqarish" atamasi paydo bo'lganiga ko'p bo'lmagan. Rossiya iqtisodiyotini isloh qilish va bankrotlik yoqasida turgan ko'plab korxonalarining paydo bo'lishi uning paydo bo'lishining sababi deb qaraladi. Ba'zi korxonalarining inqirozi bozor iqtisodiyotining normal hodisasi bo'lib, unda Darwin nazariyasiga o'xshab, eng kuchlilari omon qoladi. Hozirgi davr talablariga mos kelmaydigan korxonada yoki zamon talablariga moslashishi va kuchli tomonlarini yuzaga chiqarishi yoki o'z faoliyatini to'xtatishi kerak. Korxonaning moliyaviy faoliyatidagi inqiroz hodisalariga dastabki bosqichdan tashxis qo'yish. Korxonaning moliyaviy faoliyatidagi inqiroz hodisalarini dastlabki bosqichlardan aniq aniqlash, korxonada inqirozning paydo bo'lishi hamda uning amaldagi faoliyatiga xavf tug'dirishi va egalari kapitalidagi sezilarli yo'qotishlar bilan bog'liqligini hisobga olib, uni o'z vaqtida zararsizlantirish imkonini beradi. Inqiroz hodisalariga javob berishning dolzarbligi. Har bir paydo bo'lgan inqiroz hodisasi nafaqat har bir yangi iqtisodiy sikl bilan kengayish tendentsiyasiga ega, balki yangi unga hamroh bo'lgan hodisalarni ham keltirib chiqaradi. Shuning uchun inqirozga qarshi mexanizmlar qanchalik tez qo'llanilsa, korxonada tiklanishi uchun ko'proq imkoniyatlarga ega bo'ladi. Korxonaning moliyaviy balansiga real tahdid darajasiga reaksiyasining adekvatligi. Bankrotlik tahdidini bartaraf etish uchun qo'llaniladigan mexanizmlar, ya'ni chora - tadbirlar majmui asosan moliyaviy xarajatlar yoki yo'qotishlar bilan bog'liq. Shu bilan birga, ushbu xarajatlar va yo'qotishlar darajasi korxonaning bankrotlik xavfi darajasiga mos kelishi kerak. Aks holda, yoki kutilgan samaraga erishilmaydi (agar mexanizmlar yetarli darajada ishlamasa), yoki korxonada asossiz ravishda yuqori xarajatlarga duch keladi (agar mexanizm haddan tashqari ortiq ishlasa).

Inqirozdan korxonaning ichki imkoniyatlarini to'liq amalga oshirish. Bankrotlik xavfiga qarshi kurashda korxonada faqat ichki moliyaviy imkoniyatlarga tayanishi kerak. Yuqoridagi tamoyillar korxonaning inqirozga qarshi boshqaruvini

tashkil etish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

inqirozga qarshi boshqaruv - inqiroz omillari, ya'ni uning ekstremal namoyon bo'lish xavfini, inqirozning boshlanishini keltirib chiqaradigan qarama-qarshiliklari haddan tashqari keskinlashuvining barcha ko'rinishlariga ta'sir qilish xususiyatiga ega. Inqirozga qarshi boshqaruv tizimi quyidagi xususiyatlarga ega bo'lishi kerak:

- ko'pincha matritsalarini boshqarish tizimlariga xos bo'lgan moslashuvchanlik va adekvatlik;
- muvofiq ravishda boshqaruvni kuchaytirish, g'ayrat motivatsiyasi, sabr-toqat, ishonch;
- boshqaruvni diversifikatsiya qilish, qiyin vaziyatlarda samarali boshqaruvning eng maqbul tipologik belgilarini izlash;
- paydo bo'lgan muammolarga o'z vaqtida vaziyatli javob berishni ta'minlash uchun markazlashtirishni kamaytirish;
- sa'y - harakatlarni jamlash va kompetensiya salohiyatidan samaraliroq foydalanish imkonini beruvchi integratsiya jarayonlarini kuchaytirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Glushchenko A.V., Kucherova E.P. Inqirozga qarshi boshqaruv tizimida risklarni boshqarish. 2017

2.Arslanova Elvira Revovna Korxonani inqirozga qarshi profilaktik boshqarishning kontseptual asoslari.2010

3. Merzlikina G.S., Rylshchikova S.A. Rossiya milliy iqtisodiyotida tadbirkorlik faoliyati sohasida inqirozga qarshi boshqaruv va samarali korxonalar risklarini boshqarish.2017

4.Chebashkina Galina Anatolyevna, Nikonova Yuliya Anatolyevna Korxonaning investitsiya faoliyatining xavf omillarini hisobga olgan holda inqirozga qarshi boshqaruv. 2017.

5.Korolkova Elena Mitrofanovna Inqirozga qarshi boshqaruvga fanlararo yondashuv: xorijiy tadqiqotlardagi so'nggi tendentsiyalar.2015